

**BUXORO SHAHRIDAGI ARK QO'RG'ONI, SITORAI MOHI XOSA, XO'JA SAROY
ME'MORIY YODGORLIKLARI**

Srojeva Gulbahor Vahobovna

Osiyo Xalqaro Universiteti

Tarix va filologiya kafedrası o'qituvchisi

Ormonova Marjina Olim qizi

Osiyo Xalqaro Universiteti 1-bosqich talabasi

gulbahorsrojeva@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14735390>

Buxoro xonligi tarixida saroylar muhim o'rin tutgan, ular nafaqat hukmdorlarning yashash va davlat boshqaruv joylari, balki o'z davrining madaniy va me'moriy durdonalari ham bo'lgan.

Quyida Buxoro xonligidagi eng mashhur saroylar haqida ma'lumot berib o'taman.

1. Ark qo'rg'oni

Ark Buxoro shahrining markazida joylashgan va Buxoro xonligining bosh qarorgohi bo'lgan. Bu ulkan qal'a ham mudofaa inshooti, ham hukmdorlar saroyi sifatida xizmat qilgan.

Uning tarixiy asoslari qadimiy davrlarga borib taqaladi, ammo xonlik davrida qayta qurilib, kengaytirilgan. Ark ichida quyidagilar joylashgan edi:

- Xonning rezidensiyasi;
- Masjidlar;
- Davlat boshqaruv xonasi (Devonxona);
- Askarlar yashash joyi.

Ark qo'rg'oni o'zining mustahkam devorlari va noyob me'moriy yechimlari bilan ajralib turadi. 1920-yilda Buxoro bosqini paytida Ark qisman vayron bo'lgan.

Buxoro Arkining tarixi miloddan avvalgi davrlarga borib taqaladi. Afsonalarga ko'ra, uni afsonaviy qahramon Siyovush tomonidan qurdirilgan deyiladi. Haqiqiy tarixiy ma'lumotlarga ko'ra, Arkning asoslari eramizning V-VI asrlariga taalluqli bo'lib, u Buxoro xonligi davrida kengaytirilgan va mustahkamlangan. Xonlikning barcha hukmdorlari aynan Arkda yashagan va bu yerda davlat boshqaruvi amalga oshirilgan.

Me'moriy xususiyatlari

Buxoro Arki katta mudofaa inshootiga ega bo'lib, yuqori qismida joylashgan mustahkam qal'a shaklida qurilgan. U shahar maydonidan baland bo'lgan tepalikda joylashgan va umumiy ko'rinishidan o'ziga xos qudratli arxitektura asari sifatida ajralib turadi. Arkning ichida bir qancha muhim binolar joylashgan:

- **Xonning saroyi** – xonlar uchun yashash joyi.
- **Devonxona** – davlat ishlarini boshqarish va qarorlar qabul qilish joyi.
- **Masjidlar** – diniy marosimlar o'tkaziladigan binolar.
- **O'q-dorilar ombori va askarlar yashash joylari** – mudofaa maqsadida foydalanilgan.
- **Zindon (qamoqxona)** – mahbuslar saqlanadigan joy.

Ark atrofini mustahkam devorlar o'rab olgan bo'lib, bu devorlar ichki qismni tashqi xavflardan himoya qilish uchun xizmat qilgan.

Arkning roli

Ark Buxoro xonligi davrida davlat boshqaruvi va harbiy harakatlar uchun markaz bo'lgan.

Unda Buxoro xonlari o'z oilalari bilan yashagan, xalqaro elchilarni qabul qilgan, harbiy strategiyalarni belgilagan va diniy marosimlarni o'tkazgan. Shu bilan birga, Ark Buxoro madaniyati va san'atining rivojiga ham katta hissa qo'shgan.

Arkning vayron bo'lishi

1920-yilda bosmachilarga qarshi kurash bahonasida Sovet armiyasi Buxoroni bombalagan.

Bu vaqt ichida Arkning katta qismi vayron bo'lgan. Shunga qaramay, uning ayrim qismlari va inshootlari hozirgi kungacha saqlanib qolgan va muzey sifatida foydalanilmoqda.

Bugungi kunda Buxoro Arki Buxoro shahridagi muhim sayyohlik obidalaridan biri bo'lib, O'zbekistonning madaniy va tarixiy meros ro'yxatiga kiritilgan. Unda sayyohlar uchun ochilgan muzeylar, masjidlar va boshqa tarixiy inshootlar bor. Ark hududiga tashrif buyuruvchilar o'sha davrning boy tarixi va me'moriy yodgorliklarini o'rganish imkoniga ega.

2. Sitorai Mohi Xosa saroyi

Bu saroy Buxoro xonlarining yozgi qarorgohi bo'lib, XIX asr oxiri va XX asr boshlarida barpo etilgan. Sitorai Mohi Xosa Buxoro amiri Amir Abdulahad tomonidan qurdirilgan va uning keyingi vorisi Amir Olimxon davrida yanada kengaytirilgan. Saroy o'zining nozik bezaklari, Sharq va Yevropa uslubidagi arxitektura uyg'unligi bilan mashhur. Saroy hududida:

- Hovuzlar va bog'lar;
- Boy bezatilgan xonalar;
- Yodgorlik muzeyi mavjud.

Bugungi kunda Sitorai Mohi Xosa saroyi muzey sifatida faoliyat ko'rsatadi va Buxoro madaniyatining o'ziga xos namunasi hisoblanadi.

Sitorai Mohi Xosa saroyi — Buxoro xonlarining yozgi qarorgohi bo'lib, Buxoro madaniyati va me'morchiligining yorqin namunasi hisoblanadi.

Ushbu saroy o'zining betakror arxitekturasini, Sharq va Yevropa uslublarining uyg'unligi, nafis bezaklari va ko'rkam bog'lari bilan mashhur. Saroy "Yulduz va oy maskani" deb ham ataladi, bu uning nomining ma'nosidir.

Saroy XIX asr oxiri va XX asr boshlarida qurilgan. Uni Amir Abdulahadxon (1885–1910) barpo ettirgan, keyinchalik Amir Olimxon (1910–1920) tomonidan kengaytirilgan va bezatilgan.

Sitorai Mohi Xosa saroyi Amir Abdulahadning o'zi ko'p vaqt sarflab, puxta nazorat qilgan loyihalaridan biri hisoblanadi. Ushbu saroy xonlarning yozgi qarorgohi bo'lib xizmat qilgan, chunki uning joylashgan hududi Buxoro shahri markazidan tashqarida va havosi salqin edi.

Me'moriy xususiyatlari

Saroy o'z davrining eng yuksak arxitektura uslublarini o'zida mujassam qilgan. Uning me'morchiligida Sharq va Yevropa uslublari birlashgan bo'lib, bu Sitorai Mohi Xosani boshqa saroylardan ajratib turadi. Saroyning asosiy qismlari:

1. **Katta darvoza:** Saroy hududiga kirish qismida hashamatli darvoza o'rnatilgan. Bu darvoza boy naqshlar va milliy uslubda ishlangan bezaklari bilan ajralib turadi.

2. **Xonaqohlar:** Ichki qismda xonning oilasi va mehmonlar uchun mo'ljallangan boy bezatilgan xonaqohlar joylashgan.

3. **Bog'lar va hovuzlar:** Saroy hududida katta bog' va sun'iy hovuzlar qurilgan. Bog'lar nafaqat go'zalligi, balki salqinlik beruvchi o'ziga xos landshaft dizayni bilan mashhur.

4. **Bezaklar va interyer:** Saroyning ichki qismini bezashda marmar, ganch, oyna mozaikasi, yog'och o'ymakorligi va chinni buyumlardan foydalanilgan. Xonalar devorlarida Yevropa uslubidagi suratlar va naqshlar o'z aksini topgan.

Saroyning asosiy binolari

Saroy uch asosiy qismdan tashkil topgan:

- **Eski saroy:** Amir Abdulahadxon davrida qurilgan va saroyning birinchi qismi hisoblanadi. Bu qismda xonlarning birinchi turar joylari joylashgan.
- **Yangi saroy:** Amir Olimxon davrida qurilgan. Bu qism zamonaviy me'moriy uslublarni o'z ichiga olgan va yanada hashamatli bo'lgan.
- **Ayollar hovlisi:** Xonning oilasi va ayollari uchun maxsus ajratilgan qism.

Saroyning nomi

"Sitorai Mohi Xosa" ("Yulduz va oy maskani") nomi romantik ma'no kasb etadi.

Rivoyatlarga ko'ra, saroyning nomi xonning sevimli rafiqasiga bag'ishlangan bo'lib, u go'zalligi va nozikligi bilan yulduz va oyga qiyoslangan.

Bugungi kunda Sitorai Mohi Xosa saroyi muzey sifatida faoliyat yuritmoqda. Saroyning ichki va tashqi qismi saqlanib qolgan, tashrif buyuruvchilar uning boy tarixini va o'ziga xos arxitektura yechimlarini o'rganish imkoniyatiga ega. Muzey ekspozitsiyalarida Buxoro xonligi davridagi turli san'at asarlari, uy-ro'zg'or buyumlari, kiyim-kechaklar va boshqa tarixiy eksponatlar namoyish etiladi.

Sitorai Mohi Xosa saroyi Buxoroga kelgan sayyohlarning eng ko'p tashrif buyuradigan joylaridan biri bo'lib, u Buxoro xonlarining nafis didi va zamonasining ilg'or me'morchiligini aks ettiradi.

3. Chor Bakr majmuasi

Chor Bakr nafaqat diniy ziyoratgoh, balki xonlik davrida ma'lum darajada hokimiyat bilan bog'liq muhim maskan sifatida e'tiborni tortgan. Bu majmua me'moriy jihatdan saroyga o'xshash bo'lib, Buxoro xonlarining ayrim vakillari tomonidan homiylik qilingan. Uning asosiy qismini maqbaralar, masjidlar va ichki hovlilar tashkil qiladi.

Chor-Bakr majmuasi — O'rta Osiyoning me'moriy durdonalaridan biri bo'lib, u Buxoro shahri yaqinida joylashgan. Majmua islom dini, tasavvuf va O'rta Osiyo me'morchiligida muhim ahamiyatga ega ziyoratgoh hisoblanadi. Uning nomi "Chor-Bakr" deb ataladi, bu yerda bir necha avliyolar va tasavvuf namoyandalarining maqbaralari joylashgani bilan bog'liq.

Chor-Bakr majmuasi XVI asrda, Buxoro xoni Abdulazizxon (1533–1550) tomonidan barpo etilgan. Majmua islom dini ulamolari va tasavvuf shayxlari bo'lgan **Juybor shayxlari sulolasi** uchun qurilgan. Ushbu sulola Naqshbandiya tariqatining taniqli vakillaridan bo'lib, ular Buxoroda katta diniy va siyosiy mavqega ega bo'lgan. Majmua shayx Abu Bakr Sa'dning qabri joylashgan joyda qurila boshlangan va vaqt o'tishi bilan ziyoratgoh kengaytirilgan.

Chor-Bakr islom dinida muqaddas hisoblangan joylardan biri bo'lib, bu yerga asrlar davomida musulmonlar ziyorat uchun kelgan. Majmua tasavvuf ahlining hurmatiga qurilganligi bois, u tasavvufiy g'oyalar va Naqshbandiya tariqati bilan bog'liq muhim maskan hisoblanadi.

Chor-Bakr majmuasi o'zining me'moriy yechimlari bilan ajralib turadi. Majmua me'morchiligida Buxoro mintaqasining an'anaviy uslubi saqlangan. Majmua quyidagi asosiy qismlardan iborat:

1. **Masjid va madrasalar:** Majmuaning diniy va ta'limiy markazlari sifatida xizmat qilgan binolar.
2. **Maqbaralar:** Asosiy qism maqbaralar bo'lib, ular shayxlar va Juybor sulolasining boshqa vakillariga bag'ishlangan.

3. **Hovli va ichki maydon:** Majmua ichida bir nechta bog'lar, ochiq maydonlar va hovlilar mavjud bo'lib, ular ziyoratchilar uchun mo'ljallangan. Hovlilar sharqona uslubda, hovuzlar va soyabonli daraxtlar bilan bezatilgan.

4. **Darvoza va peshtoq:** Katta kirish qismi hashamatli peshtoq va gumbaz bilan bezatilgan bo'lib, u majmuaga alohida ulug'vorlik bag'ishlaydi.

5. **Devorlar va hovuzlar:** Majmua atrofini mustahkam devorlar o'rab turadi, hovuzlar esa ko'rkam landshaft yaratuvchi element hisoblanadi.

Majmua tuzilishi o'ziga xos ravishda "shaharcha" shaklida qurilgan bo'lib, unda qabristonlar, ibodat joylari va turar joylar joylashgan. Ushbu yondashuv jamoaviy hayotga oid tasavvufiy qarashlarni ifodalaydi.

Bugungi kunda Chor-Bakr majmuasi Buxoroning mashhur tarixiy va diniy yodgorliklaridan biri bo'lib, u O'zbekistonning madaniy meros ro'yxatiga kiritilgan. Majmua hududi yaxshi saqlangan va restavratsiya qilingan. Ziyoratchilar va sayyohlar bu joyga tashrif buyurib, uning go'zalligi va tarixiy ahamiyatini o'rganishlari mumkin.

Chor-Bakr majmuasi me'moriy va diniy yodgorlik sifatida O'zbekistonning boy tarixiy madaniyatini aks ettiruvchi maskanlardan biridir.

4. Xo'ja Saroy

Bu saroy Buxoro xonligida xon oilasining boshqa a'zolari yoki oliy martabali amaldorlar tomonidan foydalanilgan maskanlardan biri bo'lib, me'moriy uslubi bilan ajralib turgan.

Buxoro xonligi saroylari nafaqat o'z davridagi davlat boshqaruvi markazi, balki o'ziga xos san'at va madaniyat yodgorliklari bo'lib, ularning aksariyati hozirda saqlanib qolgan va ziyoratchilarni o'ziga jalb etmoqda.

Xo'ja Saroy — Buxoro xonligida tarixiy ahamiyatga ega bo'lgan va xonlik davrida qurilgan muhim me'moriy yodgorliklardan biridir. Ushbu saroy Buxoro xonlarining qarorgohi bo'lib, davlat boshqaruvi, hukmdorlar oilasining yashash joyi va turli tantanali marosimlar uchun mo'ljallangan bo'lgan.

Ho'ja Saroyning qurilish tarixi Buxoro xonligi davriga, xususan, xonlikning gullab-yashnagan XVI-XVII asrlariga to'g'ri keladi. U o'z davrida Buxorodagi muhim siyosiy va ma'muriy markazlardan biri hisoblangan. Bu saroyning asosiy maqsadi xon oilasi va yuqori martabali amaldorlar uchun xizmat qilish bo'lgan. Shuningdek, bu yerda xonlikning ichki va tashqi siyosati bilan bog'liq muhim qarorlar qabul qilingan.

Me'moriy xususiyatlari

Ho'ja Saroy Buxoro me'morchiligiga xos an'anaviy uslubda qurilgan bo'lib, uning tuzilishida boy bezaklar va milliy naqshlar aks etgan. Quyidagi me'moriy elementlar saroyga xos bo'lgan:

1. **Saroy hovlisi:** Sharqona uslubdagi katta ochiq hovli markaziy qismni tashkil etgan. Bu hovlida tantanalar va marosimlar o'tkazilgan.

2. **Katta zallar va xonaqohlar:** Saroyda hashamatli qabul zallari va xonlik oilasi uchun yashash xonalari mavjud bo'lgan. Bu xonalar ganch o'ymakorligi va marmar bezaklari bilan boyitilgan.

3. **Bog'lar va hovuzlar:** Saroy atrofida sharqona bog'lar, sun'iy hovuzlar va fontanlar bo'lib, ular saroyga husn va salqinlik bag'ishlagan.

4. **Bezaklar:** Saroy devorlari va shiftlari Buxoro me'morchiligiga xos nozik naqshlar, o'yma yog'och eshiklar va oyna mozaikalari bilan bezatilgan.

Saroyning tuzilishi va bezaklari Sharq me'moriy uslubi bilan uyg'unlashgan bo'lib, u Buxorodagi boshqa tarixiy obidalar bilan bir xil ruhda qurilgan.

Xo'ja Saroy Buxoro xonligining ijtimoiy va siyosiy hayotida muhim o'rin tutgan. Bu yerda:

- Xon oilasi yashagan;
- Xonning mehmonlari, shu jumladan, elchilar va xorijiy davlatlar vakillari qabul qilingan;
- Davlat masalalari muhokama qilingan va muhim qarorlar qabul qilingan;
- Tantanali marosimlar, to'ylar va diniy tadbirlar o'tkazilgan.

Bugungi kunda Xo'ja Saroy o'zining tarixiy va me'moriy ahamiyatini saqlab qolgan holda, Buxoroning boy madaniy merosining bir qismi sifatida qaraladi. Saroyning ayrim qismlari vaqt o'tishi bilan yemirilgan bo'lsa-da, uning qoldiqlari va mavjud qismlari restavratsiya qilingan.

Hozirda Xo'ja Saroy turistik diqqatga sazovor joylardan biri hisoblanadi.

REFERENCES

1. Haqqulov, M. Y. O. G. L. (2022). Markaziy Osiyoda ilk diplomatik munosabatlar tarixi. *Science and Education*, 3(10), 385-389.
2. Yunusovich, H. M. (2024). Experiences Related to the Fine Fiber Cotton of Uzbekistan during the Years of Soviet Authority. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 4(9), 129-132.

3. Yunusovich, H. M. (2024). The Formation, Development and Role of the High Seljuk Empire Founded by the Turkic Peoples in the Islamic World. *Miasto Przyszłości*, 53, 956-959.
4. Haqqulov, M. (2024). O 'RTA OSIYO XALQLARINING OZODLIK ORZUSI BO'LGAN "TURKISTON MUXTORIYATI". *Modern Science and Research*, 3(12), 609-613.
5. Gulyamov, A. A. (2024). JAMIYATIMIZNING IJTIMOIIY-IQTISODIY, MA'NAVIY-MADANIY SOHALARIDA OILANING ROLI. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 36(2), 149-153.
6. Azizovich, G. A. (2024). Trade Relations of Population in Bukhara Emirate, Shariah Rules and Regulations in Commercial Affairs, Partnership Relations. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 4(9), 189-194.
7. Azizovich, G. A. (2024). Family-Marriage and Inheritance Relations of the Population in the Bukhara Emirate. *Miasto Przyszłości*, 53, 964-969.
8. Gulyamov, A. (2024). BUXORO MUZEYNING TASHKIL TOPISHI TARIXI. *Modern Science and Research*, 3(12), 659-667.
9. Vahobovna, S. G. (2021). Khoja Abdulkhaliq Ghijduvani And Its Method. *European Journal of Humanities and Educational Advancements*, 2(10), 39-40.
10. Srojeva, G. (2024). Solutions, Results And Problems Of Reforms In The Field Of Education. *Modern Science and Research*, 3(1), 782-788.
11. Srojeva, G. (2023). Lower Zarafshan Oasis Tourism Opportunities. *Modern Science and Research*, 2(10), 199-204.
12. Srojeva, G. (2024). EFFECTIVE FORMS OF SPIRITUAL AND MORAL EDUCATION AND EDUCATIONAL WORK IN A PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTION. *Modern Science and Research*, 3(2), 247-253.
13. Srojeva, G. (2024). Strengthening The Material And Technical Base Of Preschool Education And Training Institutions. *Modern Science and Research*, 3(2), 673-681.
14. Srojeva, G. (2024). The Canadian Economy During The Global Economic Crisis. *Modern Science and Research*, 3(2), 57-63.
15. Srojeva, G. (2024). International Cooperation In The Field Of Education. *Modern Science and Research*, 3(2), 1041-1050.
16. Vahobovna, S. G. (2023). Quyi Zarafshon Vohasi Turizm Imkoniyatlari.
17. Srojeva, G. (2024). Attention Paid To Preschool Educational Institutions In New Uzbekistan. *Modern Science and Research*, 3(2), 258-266.

18. Srojeva, G. (2023). Continuity In Education-Chief Mezon. *Modern Science and Research*, 2(12), 834-839.
19. Gulbahor, S. (2023). Continuity In Education-Chief Mezon. *Modern Science and Research*, 2, 834-839.
20. Vahobovna, S. G. (2024). Canada during the world economic crisis of 1929-1933. *Ta'Lim Va Rivojlanish Tahlili Onlayn Ilmiy Jurnali*, 4(4), 48-54.
21. Vahobovna, S. G. (2024). Role of Preschool Educational Institutions in Education of a Perfect Person. *European Journal Of Innovation In Nonformal Education*, 4(3), 208-214.
22. Srojeva, G. (2024). 1929-1932-YILLARDAGI JAHON IQTISODIY INQIROZI DAVRIDA YAPONIYA. *Nrj*, 1(2), 118-128.
23. Vahobovna, S. G. (2024). XX ASR BOSHLARIDA XITOYNING YAPON AGRESSIYASIGA QARSHI KURASHI. *TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI*, 4(5), 264-273.
24. Vahobovna, S. G. (2024). XX ASR BOSHLARIDA XITOYNING YAPON AGRESSIYASIGA QARSHI KURASHI. *International journal of scientific researchers (IJSR) INDEXING*, 5(2), 723-728.
25. Vahobovna, S. G. (2024). YANGI O'ZBEKISTONDA MAKTABGACHA TA'LIM-TARBIYA MUASSASALARIGA QARATILAYATGAN E'TIBOR.
26. Vahobovna, S. G. (2024). JAHON IQTISODIY INQIROZI DAVRIDA KANADA IQTISODIYOTI.
27. Srojeva, G. (2024). TA'LIM SOHASIDA XALQARO HAMKORLIK.
28. Vahobovna, S. G. (2024). MAKTABGACHA TA'LIM-TARBIYA MUASSASALARI MODDIY TEXNIKA BAZASINI MUSTAHKAMLASH.
29. Vahobovna, S. G. (2024). MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASIDA MA'NAVIY-AXLOQIY TARBIYA VA MA'RIFIY ISHLARNING SAMARALI SHAKLLARI.
30. Vahobovna, S. G. (2023). TA'LIMDA UZVIYLIK-BOSH ME'ZON.
31. Srojeva, G. (2024). SHAYBONIYLAR SULOLASI DAVRIDA BUXORO XONLIGIDA IQTISODIY O'ZGARISHLAR VA IQTISODIYOTDA XALQARO MUNOSABATLAR. *Modern Science and Research*, 3(12), 895-903.
32. Vahobovna, S. G. (2024). Formation of the Uzbek Nation and Shaibani State in Abulkhairkhan's Dashti Kipchak. *Miasto Przyszłości*, 53, 1218-1219.
33. Srojeva, G. (2024). XX-ASRNING 30-YILLARIDA OSIYO MAMLAKATLARI. *Modern Science and Research*, 3(6).

34. Vahobovna, S. G. (2024). XX-ASRNING 30-YILLARIDA OSIYO MAMLAKATLARI.
35. Vahobovna, S. G. (2024). TALIM SOHASIDAGI ISLOHATLAR ECHIMI, NATIJALARI VA MUAMMOLARI.
36. Vahobovna, S. G. (2024). O'zbekiston Olimlaring Inson Falsafasi Haqidagi Qarashlari. *Journal of Innovation in Volume*, 2(8).
37. Vahobovna, S. G. (2024). O'zbekiston Olimlaring Inson Falsafasi Haqidagi Qarashlari. *Journal of Innovation in Volume*, 2(8).
38. Gulyamov, A., Srojeva, G., & Haqqulov, M. (2025). O 'RTA OSIYO OLIMLARINING KARTOGRAFIK MEROSI. *Modern Science and Research*, 4(1), 221-227.
39. Azizovich, G. A., Vahobovna, S. G., & Haqqulov, M. Y. O 'RTA OSIYO OLIMLARINING KARTOGRAFIK MEROSI.
40. Gulyamov, A., Srojeva, G., & Haqqulov, M. (2025). BUXORO OCHILGAN MUZEYLARNING TASHKIL TOPISH TARIXI. *Modern Science and Research*, 4(1), 248-256
41. Azizovich, G. A., Vahobovna, S. G., & Yunusovich, H. M. BUXORO OCHILGAN MUZEYLARNING TASHKIL TOPISH TARIXI.
42. Yuldosheva, F. (2024). MIRZO ULUG'BEK KUTUBXONASI VA BUGUNGI TAQDIRI. *Modern Science and Research*, 3(12), 741–749. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/-research/article/view/58564>
43. Yuldosheva F. (2024). BOLA TUG'ILISHI BILAN BOG'LIQ MAROSIMLAR O'ZBEK XALQI HAYOTINING AJRALMAS QISMI SIFATIDA. *Modern Science and Research*, 3(11), 788–791. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/48058>
44. Yuldosheva , F. Y. qizi. (2023). LEV NIKOLAYEVICH GUMILYOVNING "QADIMGI TURKLAR" ASARIDA KO'KTURKLAR YODGORLIKLARI XUSUSIDA. *GOLDEN BRAIN*, 1(16), 338–342. Retrieved from <https://researchedu.org/index.php//article/view/3908>
45. Yuldosheva F. (2025). MAHMUD XO'JA BEHBUDIY – MILLATNING O'Z TAQDIRINI ANGLASHIDA YORQIN YULDUZ VA MILLIY UYG'ONISH DAVRINING RAMZI. *Modern Science and Research*, 4(1), 420–427. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/60832>

46. Toshpo'latova, S. (2025). FOROBIYNING DIDAKTIK QARASHLARI ASOSIDA O'QUVCHILARNI TARIX FANIGA QIZIQTIRISH METODIKASI. *Modern Science and Research*, 4(1), 177-186.
47. Toshpo'latova, S., Gadayeva, M., & Sadullayev, U. (2024). SHARQ ALLOMALARINING DIDAKTIK QARASHLARI. *Modern Science and Research*, 3(12), 985-993.
48. Gadayeva, M., Toshpolatova, S., & Sadullayev, U. (2024). TARIX FANLARINI OQITISHDA MUZEYLARNING ORNI. *Modern Science and Research*, 3(12), 994-1003.
49. Sadullayev, U., Gadayeva, M., & Toshpo'latova, S. (2024). MAHALLA-QADRIYATLAR BESHIGI. *Modern Science and Research*, 3(12), 1228-1238.
50. Toshpo'latova Shaxnoza Shuhratovna. (2024). ILK UYG'ONISH DAVRI NAMOYONDALARINING DIDAKTIK QARASHLARI ASOSIDA O'QUVCHILARNI TARIX FANIGA QIZIQTIRIS METODIKASI. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14520996>
51. Toshpo'latova, S. (2024). TARIX FANINI O'QITISHDA SAMARALI METODLAR. *Modern Science and Research*, 3(11), 774-782.
52. Тошполатова, Ш. (2024). THE PRESENT IRANIANS. *Журнал универсальных научных исследований*, 2(5), 453-462.
53. Toshpo'latova, S. (2024). BUXORODAGI SAROYLAR. *Modern Science and Research*, 3(5), 522-529.
54. Toshpo'latova, S. (2024). O'RTA ASRLARDA OILA PEDAGOGIKASIGA OID FIKRLAR. *Modern Science and Research*, 3(12), 353-361.
55. Toshpo'latova, S., & Xudoyqulov, S. (2024). History And Ethnology Of Olot District. *Modern Science And Research*, 3(5), 148-151.
56. Toshpo'latova, S., & Jo'rayeva, M. (2024). HISTORY AND ARCHITECTURAL MONUMENTS OF JONDOR DISTRICT. *Modern Science and Research*, 3(2), 447-450.
57. Qizi, R. S. S., Shukhratovna, T. S., & Karamatovna, M. A. (2024). Implementation of Education and Protection of Children's Rights in the age of Technology. *SPAST Reports*, 1(7).
58. Shuhratovna, T. S. (2024). Linguistic Anthropology. *European Journal Of Innovation In Nonformal Education*, 4(3), 432-437.
59. Toshpo'latova, S. S., & Naimov, I. N. (2023). MS ANDREYEV-O'RTA OSIYO XALQLARI ETNOGRAFIYASINING YIRIK OLIMI. *Innovations in Technology and Science Education*, 2(8), 1214-1222.

60. Toshpo'latova, S., & Tursuntoshova, S. (2024). Khoja Abdulkholiq Gijduvani. *Modern Science and Research*, 3(2), 87-93.
61. Toshpo'latova, S. (2024). Ethnolinguistics Of Ethnologies Of Bukhara. *Modern Science and Research*, 3(2), 1004-1011.
62. Toshpo'latova, S. (2024). Ethnolinguistics. *Modern Science and Research*, 3(2), 500-507.
63. Toshpo'latova, S. (2024). Religious Anthropology. *Modern Science and Research*, 3(1), 504-510.
64. Shakhnoza Shuhratovna, T. (2023). MS Andreyev'S Way Of Life. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769)*, 1(10), 655-659.
65. Shuhratovna, T. S. (2023). Ethnological Analysis Of National Costumes And Rituals Of Tajiks In The Works Of MS Andreyev. *International Journal Of History And Political Sciences*, 3(12), 42-47.
66. Toshpo'latova, S. (2023). MS Andreyev-Scientific Career. *Modern Science and Research*, 2(12), 801-807.
67. Shuhratovna, T. S. (2023). Etymology Of Tajik Marriage Ceremony. *International Journal Of History And Political Sciences*, 3(11), 17-23.
68. Toshpo'latova, S., & Ashurova, G. (2023). THE HISTORY AND DESCRIPTION OF THE WORK OF MS ANDREYEV-" ARK BUKHARI". *Modern Science and Research*, 2(9), 404-409.
69. Toshpo'latova, S. (2023). ETHNOLOGICAL ANALYSIS OF CALENDRIC CALCULATION AND LENGTH MEASUREMENTS OF KHUF VALLEY TAJIKS IN THE RESEARCHES OF MS ANDREYEV. *Modern Science and Research*, 2(10), 291-299.
70. Toshpo'latova, S. (2023). A STUDY OF THE WEDDING CEREMONY OF THE TAJIKS OF AFGHANISTAN. *Modern Science and Research*, 2(9), 84-89.
71. Naimov, I., & Toshpo'latova, S. (2023). Marriage Ceremony Of Tajiks In The Work Of Mikhail Stepanovich Andreyev "Tadjiki Dolini Khuf". *International Journal of Intellectual Cultural Heritage*, 3(1), 12-16.
72. Toshpo'latova, S. S. (2023). Tojiklar Milliy Kiyim-Kechaklari Va "Beshmorak" Marosimining Etnologik Tahlili. *Scholar*, 1(28), 395-401.
73. Muyiddinov, B. (2023). XII-XIII ASRLAR DAVRIDA BUXORODA ILM – FANNING RIVOJLANISHI. *SCHOLAR*, 1(28), 341–345. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10027071>

74. Muyiddinov Bekali. (2023). MO'G'ULLAR BOSQINI DAVRIDA BUXORONING AYANCHLI TAQDIRI. TADQIQOTLAR.UZ, 25(2), 212–215. Retrieved from <http://tadqiqotlar.uz/index.php/new/article/view/308>
75. Muyiddinov Bekali. (2023). THE ROLE OF BUKHARA AND OTHER CITIES IN THE MILITARY ART AND ARMY STRUCTURE OF KHOREZMSHAHS . ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 35(3), 55–58. Retrieved from <https://www.newjournal.org/index.php/01/article/view/10035>
76. Muyiddinov, B. (2024). BARTHOLD'S "СОЧИНЕНИЯ. ТОМ I. ТУРКЕСТАН В ЭПОХУ МОНГОЛЬСКОГО НАШЕСТВИЯ" THE HISTORY OF THE CREATION OF THE WORK. MODERN SCIENCE AND RESEARCH, 3(1), 699–702. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10552555>
77. Muyiddinov, B. (2024). THE ROLE OF MILITARY REFORMS IN THE BUKHARA KHANATE IN THE LIFE OF THE STATE UNDER THE SHAYBANIDS. MODERN SCIENCE AND RESEARCH, 3(2), 646–648. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10668887>